

Josip ŠALKOVIĆ (ur.), *Zaručništvo i priprava za ženidbu*, Zbornik radova VII. međunarodnog znanstvenog simpozija crkvenih pravnika u Subotici, 11. – 12. listopada 2013., Glas Koncila, Zagreb, 2015., 353 str.

Zbornik radova *Zaručništvo i priprava za ženidbu*, pravnog niza *Studia canonica croatica*, obuhvaća radove Sedmoga međunarodnog znanstvenog simpozija crkvenih pravnika održanog u Subotici od 11. do 12. listopada 2013. Znanstveni skup organiziralo je Hrvatsko kanoniističko društvo, a suorganizirali Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Subotička biskupija.

Zbornik radova propituje danas iznimno važnu temu zaručništva i priprave za ženidbu kojoj se ponajprije pristupilo s aspekta crkvenog suda i ženidbenih postupaka. Kako se navodi u Predgovoru, odabirom teme htjelo se iznova osvijetliti blagodati pomalo napuštenog pravnog instituta zaruka te zaručništva kao razdoblja rasta, odgovornosti i milosti. Na važnost te teme u posljednje je vrijeme više puta upozorio Benedikt XVI., a posebno je to naglasio u Nagovoru članovima Rimske rote 2006. i 2011. godine te u apostolskoj pobudnici *Sacramentum caritatis* (br. 29). Na tome je tragu i papa Franjo te *Relatio Synodi* Treće izvanredne opće biskupske sinode, koja se na temu Pastoralni izazovi vezani uz obitelj u kontekstu evangelizacije održala od 5. do 19. listopada 2014. godine, a u kojem stoji: »Složena društvena stvarnost i izazovi s kojima je današnja obitelj pozvana uhvatiti se

u koštac zahtijevaju veću zauzetost čitave kršćanske zajednice oko priprave zaručnikâ za ženidbu.«

Zbornik donosi jedanaest radova, od kojih su četiri izvorna znanstvena rada, šest preglednih članaka i jedan stručni članak. To su sljedeći radovi: »Zaruke i dostojanstvo ženidbe: povijesno-pravni vid« (mons. dr. Tomo Vukšić), »*In nostro territorio matrimonii promissio (sponsalia) sensu iuridico non amplius dantur?* Kratke napomene o kanonskom uređenju zaruka u Hrvatskoj (kan. 1062)« (dr. Marko Petrak), »Zaruke u europskoj pravnoj tradiciji do XIX. stoljeća i njihovo uređenje na hrvatskom pravnom prostoru« (dr. Ivan Milotić), »Obećanje ženidbe u važećem Zakoniku kanonskoga prava: noviteti i izazovi« (mr. Marija Živković), »Mnogostruke priprave za ženidbu i zaštita od ništavosti« (mr. Árpád Tóth), »Isprave o kanonskom statusu zaručnika u parnici ništavosti« (dr. Ivica Ivanković Radak), »Izvid i ženidbeni navještaj – od formalnosti do pomoći vjernika« (dr. Marko Mrše), »Pravno-pastoralni problemi u pripravi za ženidbu. Izabrana pitanja« (mr. Luka Paljević), »Uvođenje zaručnika u simbole, znakove i sadržaj slavljâ vjenčanja« (mr. Milan Dančuo), »Utjecaj bračnoga ugovora na ništavost ženidbe« (dr. Lucija Boljat i mr. Olja Barš-

čevski) i »Psihička zrelost ili minimalna sposobnost za sklapanje ženidbe?« (dr. Josip Bošnjaković).

U izlaganjima s Okruglog stola obrađena su aktualna pitanja pripreve za sklapanje ženidbe: »Problemi i pastoralne zadaće 'produženog zaručništva« (dr. Ivan Ćubelić), »Pravo na izbor ženidbenog staleža i razborito protivljenje roditelja« (mr. Marko Tomić), »Pristup odraslih u kršćanstvo i sakrament ženidbe« (mr. Martina Laković), »Otpadnik od vjere i pravo na sklapanje ženidbe« (dr. Andrej Saje), »Naravne obveze ženidbenog druga prema drugoj stranici i djeci rođenoj iz prijašnje veze« (mr. Emil Svažić), »Zabrana sklapanja nove ženidbe (DC, čl. 251)« (dr. Josip Šalković).

U dodatku Zbornik donosi dva doprinosa studenata temi simpozija u obliku znanstvenih radova: »Zaručnici i primanje sakramenata potvrde, pokore i euharistije« (Iva Deković i dr. Josip Šalković), »Bliža priprava za ženidbu i specifične situacije zaručnika« (dr. Lucija Boljat, Elizabeta Mikulić i dr. Josip Šalković).

Autori u radovima ponajprije naglašavaju pravni okvir važećeg Zakonika, tj. odredbe pastoralnog karaktera (usp. kann. 1063–1065) i odredbe pravnog karaktera (usp. kann. 1066–1072) te naglašavaju mnogostruke pripreve za ženidbu (opća, osobna, pastoralna: daljnja, bliža, neposredna, liturgijska, pravna: zaručnički ispit, ženidbeni navještaj, druga sredstva prikladna za obavljanje izvida). Pritom autori dobro zamjećuju

da nije riječ o čvrstim odjeljcima, već o tijesno povezanom, postupnom i trajnom procesu pripreve za ženidbu.

Autori također naglašavaju da, osim što se pastoralna briga i priprava za sklapanje ženidbe odvija u raznim fazama i slijedi različite etape, ona se provodi i različitim sredstvima te ju vrše različiti subjekti, ovisno o opsegu i zahtjevima njezine provedbe. Riječ je, dakle, o mnogostrukim pripravama, različitim sredstvima i subjektima koji u parnicama o ništavosti ženidbe (istražnoj i dokaznoj fazi postupka) postaju objektom istraživanja.

Kao rezultat promišljanja i istraživanja autori pokušavaju naglasiti da će u hrvatskim okolnostima trebati sve više interdisciplinarno razmatrati pravne aspekte aktualnih pastoralnih problema pripreve koji se mogu odnositi na valjanost ženidbe. Od aktualnih pastoralnih problema svakako bi se mogli istaknuti: (ne)obvezatnost tečajeva za pripravu; pastoralna dimenzija predženidbenih provjera; nedostatak vjere stranaka – »prepreka« za slavlje; utvrđivanje minimalno potrebne psihičke sposobnosti za sklapanje ženidbe; pristup slavlju u specifičnim slučajevima koji traže dopuštenje mjesnog ordinarija (kan. 1071); otklanjanje zabrane sklapanja nove ženidbe i dr.

Zbornik radova je nedvojbeno rezultat zalaganja, stručnog znanja i iskustva crkvenih i civilnih pravnika s hrvatskoga govornog područja. Autori su prihvatili tešku zadaću da na razumljiv

i čitatelju prihvatljiv način objasne do-
dirne točke kanonskog prava i obitelj-
skog pastoralna Crkve u Hrvatskoj. Od-
govarajući stupanj znanstvenosti i me-
todologija zadovoljit će sve one koji u
znanstvenom radu posežu za radovi-
ma ovog Zbornika.

Zahvaljujući znanstvenom i struč-
nom pristupu autorima je uspelo u ra-
dovima tumačiti važeće odredbe, izno-
siti vlastite stavove, razmišljati, zaklju-
čivati te svojim mislima uvoditi u bo-
gatstvo kanonsko-pravnog razmišlja-
nja. Zbornik na dobar način ujedinjuje
teorijska pitanja s praktičnim aspekti-
ma s kojima se susreću djelatnici crkve-
nih sudova, biskupijskih kurija, župnih
ureda i dr. Stoga izlaganja predavača

i znanstveni radovi, osim što su želje-
li pomoći djelatnicima na crkvenim su-
dovima, u isto vrijeme pomažu i svim
djelatnicima u pastoralu obitelji, osobito
u pripravi za sklapanje ženidbe.

Svaki su znanstveni rad recenzirali
kvalificirani recenzenti, i kao takvi
postaju korisna i nezaobilazna literatu-
ra u poučavanja i primjeni. Budući da
je na hrvatskom jeziku literatura o toj
problematici oskudna, ovaj je Zbornik
izvorni i važan doprinos hrvatskoj ka-
nonskoj znanosti.

Autori znanstvenih radova, re-
cenzenti, urednik i svi koji su na bilo
koji način sudjelovali u organizaciji sim-
pozija i izdavanju ovog Zbornika zaslu-
žuju čestitku i zahvalu.

Lucija Boljat

Rešid HAFIZOVIĆ, *Stubovi islama i džihad*, Connectum, Sarajevo, 2015., 270 str.

Posljednja knjiga akademika Rešida Ha-
fizovića, naslovljena *Stubovi islama i džihad*,
pledira biti jedno od najznačajni-
jih štiva unutar njegova bogatog i stil-
ski osebjunoga intelektualnog opusa.
Među koricama toga djela autor smiru-
je najbolja ostvarenja muslimanske mi-
saone tradicije, nudeći takvu interpre-
taciju koja nadilazi sve dosad objavljene
tekstove na ovdašnjim jezicima a ko-
ji se bave istim predmetnim pitanjima.

Prof. dr. sc. Rešid Hafizović rođen
je 1956. godine u Potočarima kod Srebrenice.
Na Fakultetu islamskih nauka u
Sarajevu diplomirao je 1981. godine. Po-

slijediplomski studij je završio u Zagrebu
na Katoličkom bogoslovnom fakultetu
1989. godine, a na Filozofskom fakultetu
Sarajevskog univerziteta doktorirao
1993. godine. Danas je redovni profesor
na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu.
Pored bavljenja islamskom dogmatikom
i usporednim religijama, Rešid Hafizović
bavi se pisanjem iz oblasti usporedne
mistične filozofije i filozofirajuće
teologije, kao i prevođenjem tekstova iz
rečenih oblasti s arapskoga, engleskoga,
francuskoga i talijanskoga jezika. Rea-
lizirao je nekoliko studijskih i istraživačkih
putovanja i to u Pariz (Institut